

GSJ JOURNALS SERIE A: ADVANCEMENTS IN TOURISM, RECREATION AND SPORTS SCIENCES

Volume: 3, Issue: 1, p. 1-12, 2020

YEREL HALKIN TURİZM POTANSİYELİ ALGISI VE TURİZM GELİŞİMİNİ DESTEKLEME DÜZEYİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ

RESIDENTS' PERCEPTIONS OF TOURISM POTENTIAL AND ITS EFFECT ON SUPPORTING TOURISM DEVELOPMENT: THE CASE OF ÇORUM PROVINCE

Onur ÇAKIR¹

Betül KODAŞ²

(Received 24.07.2020 Published 17.08.2020)

Özet

Bu çalışma yerel halkın ikamet ettiği bölgenin turizm potansiyelini nasıl algıladıklarını ölçmek ve bu algıların yerel halkın bölgede turizm gelişimini destekleme düzeyleri üzerindeki etkilerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda henüz turizm alanında yeni gelişmekte olan Çorum ilinde ikamet eden yerli halktan anket yardımıyla veriler toplanmıştır. Kolayda örnekleme yöntemiyle 250 kişiden elde edilen veriler üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiş ve araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik ve geçerliliği sağlanmıştır. Yapılan analizler sonucunda araştırmada kullanılan yerel halkın turizm potansiyeli algısı ölçeğinin 'turizm çekicilikleri', 'alışveriş ve eğlence', 'turistik ürün ve hizmetlerin durumu', 'fiyat-performans' ve 'ilin genel imajı' olarak adlandırılan beş boyutta toplandığı görülmüştür. Yerel halkın turizmi destekleme düzeyi ölçeğinin ise tek boyuttan oluştuğu, güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan regresyon analizinde Çorum ilin genel imajı boyutu dışında yerel halkın turizm potansiyel algısı ölçeğinin diğer tüm boyutlarının turizmin gelişimini destekleme düzeyi üzerinde anlamlı etkileri olduğu saptanmıştır. Araştırma sonunda destinasyon yönetim örgütlerine ve paydaşlarına destinasyon planlama konusunda uygulamaya yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Turizm Potansiyeli, Yerel Halkın Algıları, Turizm Gelişimini Destekleme Düzeyi, Çorum.

¹ PhD, Kırklareli University, Faculty of Tourism, ocakir@klu.edu.tr

² PhD, Mardin Artuklu University, Faculty of Tourism, betulkodas@artuklu.edu.tr

Abstract

This study aims to measure how the residents perceive the tourism potential of the region that they reside in and to determine the effects of those perceptions on the levels of residents' support of tourism development in the region. In this context, data has been collected via survey method from the local people residing in the newly developing tourism destination, Çorum province. Validity and reliability analyzes were performed on the data obtained from 250 people via convenience sampling method, and scales used in the study were found to be valid and reliable. It was observed that the scale of tourism potential perception of the local residents used in the research had five dimensions, namely 'tourism attractions', 'shopping and entertainment', 'touristic products and services', 'price-performance' and 'general image of the province'. Residents support for tourism development scale were found to be consisting of one dimension, and it is a reliable and valid scale. The result of the regression analysis revealed that all dimensions of the residents' tourism potential perception scale had significant effects on the level of supporting the development of tourism except for the general image of the province. In conclusion some recommendations were presented for destination management organizations and stakeholders on destination planning.

Keywords: Tourism Potential, Residents' Perception, Support for Tourism Development, Çorum.

GİRİŞ

Turizm sektörünün ekonomik etkilerinin yüksek olması nedeniyle turizmin geliştirilmesine yönelik turizm plan ve politikaların belirlenmesi ve uygulanması konusunda destinasyon yönetim paydaşlarına önemli görevler düşmektedir. Turizm endüstrisinin bölge ekonomisinin büyümesi için hayati önem taşımasının yanısıra ulaşım, ağırlama, eğlence hizmetleri gibi turizmle ilişkili diğer faaliyetlerin de gelişmesine ön ayak olmaktadır (Telfer, 2002). Ancak bu gelişmelere paralel olarak destinasyonlarda sürdürülebilir bir turizm hareketliliğinin sağlanması için destinasyona ait turizm bileşenlerinin iyi analiz edilmesi gerekmektedir. Bu anlamda destinasyon geliştirme aşamalarından biri olan planlama öncesi aşamasında önemli destinasyon paydaşlarından biri olan yerel halkın turizm algısının belirlenmesi, destinasyona ait turizm potansiyelinin yerel halkın gözüyle neler olduğunun saptanması turizm plan ve politikalarının doğru saptanması konusunda destinasyonlar için önemli yararlar sağlayacaktır. Diğer bir ifade ile bir destinasyonda turizminin gelişmesinde yerel halkın o bölgenin turizm potansiyeli algısının belirlenmesi ve turizmin gelişmesinde büyük önem taşımaktadır. Çünkü turizm destinasyonun geliştirilmesinin ilk adımı destinasyonun turizm planlamasının yapılmasıdır.

Turizm destinasyonlarında turizm geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması konusunda yerel halkın turizme karşı ilgi ve tutumlarının öneminin fark edilmesinden sonra konuyla ilgili birçok araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalardan bazıları yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılamalar ve turizmin gelişimine yönelik destekleri üzerinde gerçekleşirken (Tosun, 2002; Akova, 2006; Styliadis vd. 2014; Sinclair-Maragh, Gürsoy ve Vieregge 2015; Çiçek ve Sarı, 2018; Gündüz, 2018; Hussain vd. 2019; Gannon, Rasoolimanesh ve Taheri, 2020) bir kısım araştırmaların yerel halkın turizme ve etkilerine yönelik tutumlarının (Jurowski ve Gürsoy, 2004; Gürsoy, Jurowski ve Uysal, 2002; Vargas-Sanches vd, 2011; Ekici ve Çizel, 2014; Gürsoy vd. 2019; Shariff ve Tahir, 2020) belirlenmesine yönelik gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmalara ek olarak bazı araştırmalarda (Oban ve Gündüzoğlu, 2017; Yan, Gao ve Zhang, 2017) yerel halkın bir destinasyonun turizm potansiyeline ilişkin algılarının neler olduğu üzerine odaklanılmıştır.

Turizm potansiyeli, belirli bir bölgede turist aktivitelerinin örgütlenmesi için gerekli olan doğal, kültürel, tarihi ve sosyo-ekonomik geçmişin toplamı olarak ifade edilmektedir (Shohan, Toleuuly ve Assadova, 2012). Diğer bir tanımda ise turizm potansiyeli, bir turistik çekiciliğe dönüştürülebilen ve geliştirilebilen ve bir destinasyon ya da bir topluluğa ait turistik olabilecek kaynakların oluşturulduğu bir havuz olarak açıklanmaktadır (Basse, 2015, s. 574). Bu kaynakların turistik çekiciliğe dönüştürülmeden önce belirlenmesi, geliştirilmek istenen turizmin başlangıç seviyesi için önemli görülmekte aynı zamanda destinasyon yönetimine planlama, tanıtım, pazarlama, bütçeleme, yatırım ve yönetim konularında önemli bilgiler sunmaktadır (Sheng ve Lo, 2010; Yan, Gao ve Zhang, 2017). Bu araştırmada turistik bir destinasyon olarak yeni gelişmekte olan Çorum ilinin turizm potansiyeline ait yerel halkın

algılamalarının belirlenmesi amaçlanmıştır. İlgili literatür incelendiğinde gelişmekte olan bölgelerde yerel halkın turizm potansiyeli üzerine yapılan araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu anlamda bu araştırma Çorum ilinin turizm potansiyelinin destinasyon gelişim ilk aşamasında yapılacak çalışmalarda destinasyon yönetim örgütlerine yararlı bilgiler sunması açısından önem teşkil etmektedir. Nitekim bir destinasyonda turizmin geliştirilmesi üzerine yapılan planlamalarda öncelikle yerel halkın gözünde o destinasyona ait turizm potansiyelinin belirlenmesi paydaşlarına turizm plan ve politika oluşturulması hususunda önemli katkılar sunmaktadır.

YÖNTEM

Önemli turizm potansiyeline sahip olan Çorum ili Anadolu'nun iç kesimlerini Karadeniz kıyılarına bağlayan yollar üzerinde konumlanan, tarihin ilk organize devleti Hititlerin başkenti Hattuşaş'a ev sahipliği yapmış, Roma, Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinde yerleşim alanı olma özelliğini devam ettirmiş Türkiye'nin Karadeniz bölgesinde yer alan bir ildir (Günay, 2007). Günümüzden yedi bin yıl öncesine ait kültürel verilere rastlanan Çorum'da, ilk organize devleti kuran Hititlerin ilk başkenti Hattuşaş Anadolu'nun kalbinde, UNESCO tarafından dünya kültür mirası listesine alınmış kültürel değerlerden biri olma özelliğine sahiptir (Kodaş ve Eröz, 2012). Bunun yanında 28 adet arkeolojik sit alanı, beş tümülüs ve iki kaya mezarını barındıran (Günay, 2007) Çorum'da alternatif turizm türleri de yaygın olarak yapılmaktadır (www.corum.ktb.gov.tr). Sahip olduğu tabiat parkları (Kargı Abdullah Yaylası Tabiat Parkı, Çatak Tabiat Parkı, Sıklık Tabiat Parkı), yaylaları (Kargı yaylası; Abdullah Yaylası, Bayat Kunduzlu ve Kuşçaçimeni Yaylaları; İskilip Yaylası, Osmancık Başpınar Karaca Yaylaları), şelaleleri ve diğer soyut ve somut kültürel miras öğeleri ile önemli bir turizm merkezi konumundadır (<https://corum.ktb.gov.tr/>). Genel olarak değerlendirildiğinde birçok doğal, tarihi ve kültürel mirasa sahip olan Çorum ilinde turizm çekiciliklerinin çok fazla olduğu ve doğru yatırımlar ve plan ve politikalar ile turizmin geliştirilmesi mümkün görünmektedir. Dolayısıyla bu araştırma, henüz gelişmekte olan Çorum turizm destinasyonunun potansiyelinin önemli turizm paydaşlarından biri olan yerel halkın nezdinde incelenmesi amacı taşımaktadır. Bu doğrultuda alternatif turizm destinasyonlarında yaşayan yerli halkın turizm potansiyeli algılarını ölçmek için geliştirilen iki çalışmada yer alan ölçekler temel alınarak (Yan, Gao ve Zhang, 2017; Oban ve Gündüzoğlu, 2017) veri toplama aracı oluşturulmuştur. Bu aracın kapsam geçerliliğinin sağlanması için turizm alanında doktora unvanı bulunan beş akademisyenden uzman görüşü alınmış ve iki ölçeğin sentezlenmesi sonucunda 26 maddeden oluşan yerli halkın turizm potansiyeli ölçeği geliştirilmiştir. Çorum ilinde yaşayan yerel halktan (n:250) araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul eden 250 kişi ile gerçekleştirilen saha araştırmasında yüz yüze anket yoluyla veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler üzerinde veri setinin geçerliliğinin ve güvenilirliğinin test edilmesi amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiş, daha sonra yerli halkın bölgenin turizm potansiyeline ilişkin algılarının turizm gelişimini destekleme düzeyleri üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla turizm potansiyeli algısı

boyutları bağımsız değişkenler, turizm gelişimini destekleme düzeyleri ise bağımlı değişken olarak tanımlanarak çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiştir.

BULGULAR

Araştırma bulguları katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin bulgular, araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirlik ve geçerlilik analizi bulguları, tanımlayıcı istatistikler ve turizm potansiyeli algısı boyutlarının turizm gelişimini destekleme düzeyi üzerindeki etkisini gösteren çoklu regresyon analizi bulgularına ilişkin olmak üzere toplamda 4 tablo halinde raporlanmıştır.

Araştırmaya katılan yerli halkın demografik özellikleri incelendiğinde çoğunluğunun kadın (%58), evli (%67) ve üniversite mezunu ve üzeri bir diplomaya sahip olanlardan oluştuğu (%57) görülmektedir. Yaşları 18 ile 78 arasında değişirken ortalama yaşları 42'dir. Katılımcılar bölgede en az iki yıl ikamet eden, ortalama da 32 yıldır Çorum'un yerlisi olan kişilerden oluşmaktadır. Aylık olarak elde ettikleri gelir düzeyleri açısından incelendiğinde gelirlerinin 800 TL ile 10,000 TL arasında değiştiği, ortalama gelirlerinin ise aylık 2591 TL olduğu tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1 Demografik Özellikler

CİNSİYET	N	%	EĞİTİM DÜZEYİ	N	%
ERKEK	104	%42	İLKOKUL	71	%28
KADIN	146	%58	ORTAOKUL	26	%10
TOPLAM	250	%100	LİSE	56	%22
MEDENİ DURUM	N	%	ÖNLİSANS	33	%13
EVLİ	168	67	LİSANS	56	%22
BEKAR	82	33	YÜKSEK LİSANS	56	%22
TOPLAM	250	100	TOPLAM	200	%100

	Min.	Maks.	Ortalama	Std.Sap.
Yaş	18	78	42	12,48
İkamet süresi	2	78	31,78	14,68
Gelir	800	10000	2591	1288,93

Yukarıda demografik özellikleri açıklanan örneklemden elde edilen veriler üzerinde öncelikle kullanılan ölçeklerin geçerliliğinin ve güvenilirliğinin tespit edilmesi için faktör analizi ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracının içerisinde kullanılan 26 maddelik yerli halkın turizm potansiyeli algısı ölçeğine ilişkin açımlayıcı faktör analizi ve güvenilirlik analizi bulguları incelendiğinde

Tablo 2 Yerli Halkın Turizm Potansiyeli Algısı Ölçeği Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Değişkenler/İfadeler	Faktör Yüklü	Öz Değer	Açıklanan Varyans	Cronbach Alpha	Ort.	Std. Sapma
Turistik Çekicilikler		4,904	18,862	0,853	4,37	0,79
<i>Çorum'a yönelik turizm aktiviteleri son zamanlarda artış göstermektedir.</i>	0,691				3,21	1,35
<i>Çorum ilinin kültürel kaynakları turizm aktiviteleri için uygundur.</i>	0,827				4,36	0,99
<i>Çorum ilinin turistik çekiciliği olan doğal kaynakları bulunmaktadır.</i>	0,761				4,65	0,64
<i>Çorum ilinde turistik açıdan değere sahip köklü bir tarihi geçmişi bulunmaktadır.</i>	0,686				4,73	0,54
<i>Çorum ilinde bölgeye özgü geleneksel hayat tarzı korunmaktadır.</i>	0,661				4,62	0,76
<i>Çorum ili kendine has bir ambiyansa sahiptir.</i>	0,691				4,58	0,81
<i>Bölgedeki insanlar Çorum ili turizm potansiyelinin farkındadır.</i>	0,827				4,20	1,26
Alışveriş ve Eğlence Olanakları		3,886	14,947	0,897	4,71	0,60
<i>Bölgede turistlerin eğlence ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri alanlar bulunmaktadır (Kafe, tiyatro, konser vb. etkinlik alanları)</i>	0,686				4,57	0,91
<i>Bölgede turistlerin satın alabileceği özgün yerel ürünler bulunmaktadır (El işleri, hediyelik eşyalar, halı, çömlek vb.)</i>	0,801				4,74	0,62
<i>Bölgede turistik alışveriş için uygun işlenmiş/işlenmemiş yiyecekler ve ürünler mevcuttur (tarhana, leblebi, bal, reçel vb.)</i>	0,799				4,75	0,62
<i>Turistlerin için Çorum ilinin çekiciliğini arttıracak festival, konser, panayır vb. etkinlikler düzenlenmektedir.</i>	0,790				4,78	0,56
Turizm Ürün ve Hizmetlerinin Durumu		3,843	14,783	0,920	4,05	1,11
<i>Turistlerin beslenme ihtiyaçlarını karşılayacak yeterli olanaklar mevcuttur.</i>	0,812				3,92	1,32
<i>Turistlerin deneyimlerini geliştirecek yerinde rehberlik hizmetleri sunulmaktadır.</i>	0,852				3,87	1,35
<i>Turistlerin ihtiyaç duyabilecekleri bilgileri alabilecekleri materyaller (broşur, ilan haritalar vb) ve turist bilgilendirme ofisleri (touristinfo) bulunmaktadır.</i>	0,837				4,05	1,29
<i>Çorum ilinde turistler için uygun konaklama olanakları bulunmaktadır.</i>	0,883				4,01	1,32
<i>Bölgede turistik alışverişler için uygun pazarlar ve dükkanlar bulunmaktadır.</i>	0,703				4,40	1,09

Fiyat-Performans		3,174	12,208	0,853	4,34	0,63
Çorum ili yakınlarında turistlerin ziyaretlerini zenginleştirebilecek çekicilikler bulunmaktadır.	0,690				4,50	0,93
Çorum ili ve yaylaları turistlerin ayırdıkları zaman ve paraya değecek bir deneyim sunabilir.	0,616				4,35	1,04
Çorum ili estetik değere sahiptir.	0,579				4,56	0,83
Çorum iline erişim kolaydır.	0,534				4,20	1,17
Çorum ilinde turistlerin bir günden daha uzun süre kalmalarına sağlayacak imkânlar bulunmaktadır.	0,642				4,15	1,20
Yukarıda belirtilenlerin dışında turistlerin ilgisini çekebilecek başka çekicilikler de bulunmaktadır.	0,523				4,45	0,98
İlin genel İmajı		2,867	11,028	0,898	4,79	0,45
Çorum ili dost canlısı bir yerel halka sahiptir.	0,765				4,80	0,49
Çorum ili güvenli bir yerdir.	0,874				4,79	0,50
Çorum ili ve yaylaları temizdir.	0,848				4,80	0,50

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Değeri 0,888; Genel Alpha a= 0,932; Bartlett's Test of Sphericity= 5391,306; p<,000.

(Tablo 2), özdeğeri 1'den büyük beş faktör yapısının ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Ölçekte yer alan 23 numaralı madde hiçbir faktör altında yeterli faktör yükü (>0,50) almadığından ölçekten çıkarılmıştır. Aynı boyut altında toplanan ölçek ifadeleri değerlendirilerek bölgenin genel turizm kaynaklarının turistik çekicilik potansiyeline ilişkin algılarını temsil eden ifadelerin yer aldığı boyut "*turizm çekicilikleri*" boyutu; bölgede turistlerin daha nitelikli vakit geçirmelerini sağlayacak ve bölgeden hatıra olarak alabilecekleri alışveriş ve eğlence hizmetlerinin durumuna ilişkin algıları ölçen ifadelerin yer aldığı boyut "*alışveriş ve eğlence*" boyutu; ticari işletmeler tarafından turistlere yönelik sunulan konaklama, yiyecek içecek, rehberlik gibi hizmetlere ilişkin algıları ölçen ifadelerin yer aldığı boyut "*turistik ürün ve hizmetlerin durumu*"; Çorum ilinin turistler için sunduğu değerlere ve bunların fiyat düzeylerine ilişkin algıları ölçen ifadelerin yer aldığı boyut "*fiyat-performans*" boyutu; son olarak Çorum ilinin genel özelliklerine ilişkin maddelerin yer aldığı boyuta "*İlin genel imajı*" boyutu şeklinde adlandırılmıştır. Açılanan varyans değerleri incelendiğinde bu 5 faktörlü yapının yerli halkın turizm potansiyeli algısında oluşan varyansın %71,28'ini açıkladığı görülmektedir. Güvenilirlik değerleri incelendiğinde tüm faktör boyutlarının ve ölçeğin bütün olarak yüksek düzeyde güvenilir olduğu tespit edilmiştir (Cronbach Alpha>0,80).

Yerli halkın turizm potansiyeline ilişkin algıları ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu tespit edildikten sonra ifadelerin tanımlayıcı istatistikleri hesaplanarak Tablo 1'e eklenmiştir. Tanımlayıcı istatistik bulgularında gerek ifadelerde gerekse faktör boyutlarında yerli halkın bölgenin turizm potansiyeline ilişkin yüksek bir algısının olduğu görülmektedir. Boyutlar itibarıyla değerlendirildiğinde en yüksek algının ilin genel imajına ilişkin olduğu (4,79); bunu sırasıyla alışveriş ve eğlence olanakları (4,71), ilin kültürel, doğal, tarihi turistik çekiciliklerinin durumu (4,37), fiyat performans (4,34) ve ilde sunulan turistik ürün ve hizmetlerin durumuna ilişkin algıların (4,05) takip ettiği tespit edilmiştir.

Tablo-3. Yerli Halkın Turizm Gelişimini Destekleme Düzeyi Ölçeği Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizleri Sonuçları

Değişkenler/İfadeler	Faktör Yüklü	Öz Değer	Açıklanan Varyans	Cronbach Alpha	Ort.	Std. Sapma
Yerli Halkın Turizm Gelişimini Destekleme Düzeyleri		3,088	61,751	0,844	4,32	0,80
<i>Genel olarak bölgemizdeki turizm gelişiminden memnunum.</i>	,852				4,33	0,77
<i>Mevcut turizm gelişimini destekliyorum.</i>	,779				4,32	0,84
<i>Bölgemizde turizmin daha fazla gelişmesini destekliyorum.</i>	,771				4,28	0,80
<i>Turizmin daha gelişmesi için kamu kuruluşlarının finansman, tanıtım ve teşvik uygulamaları yapmalarını istiyorum.</i>	,764				4,32	0,81
<i>Bölgemize daha fazla turist gelmesini istiyorum.</i>	,760				4,38	0,77

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Değeri 0,854; Genel Alpha $\alpha = 0,844$; Bartlett's Test of Sphericity= 466,588; $p < 0,000$.

Yerli halkın Çorum ilinde turizm gelişimini destekleme düzeylerini ölçmek için sorulan beş maddelik ölçeğin verileri üzerinde gerçekleştirilen faktör analizi ve güvenilirlik analizi sonuçları incelendiğinde ölçeğin tek faktörlü bir yapıda olduğu (özdeğer=3,088); tüm ifadelerin faktör yüklerinin referans değerlere uygun olduğu ($>0,50$) ve gelişimini destekleme ölçeğinin yerli halkın turizmi destekleme düzeylerinde oluşan varyansın %61,75'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Güvenilirlik değerlerine göre de ölçek oldukça güvenilir (Cronbach Alpha=0,844) bulunmuştur. Tanımlayıcı istatistikler incelendiğinde ise benzer şekilde bölge halkının gerek mevcut gerekse gelecekte turizm gelişimine ilişkin yapılacak eylemleri büyük oranda destekledikleri ve bölgeye daha fazla turist gelmesine sıcak baktıkları sonucuna ulaşılmıştır (4,32).

Tablo 4- Turizm Potansiyeli Algısı Boyutlarının Turizm Gelişimi Destekleme Düzeyleri Üzerindeki Etkisi

Değişkenler	Standardize Edilmemiş Katsayı		Standardize Edilmiş Kat.	t	p
	B	Std. Hata	Beta		
(Sabit)	4,276	,020		209,650	,000
Alışveriş-Eğlence	-0,068	,028	-,102	-2,416	,016
Turistik Ürün ve Hizmetler	0,071	,027	,108	2,638	,009
Turizm Çekicilikleri	0,428	,028	,648	15,409	,000
Fiyat-Performans	0,198	,032	,300	6,229	,000
İlin Genel İmajı	0,010	,025	,015	,393	,694

Bağımlı Değişken: Turizm Gelişimini Destekleme Düzeyi; $R^2 = ,762$; $F = 160,093$; $p = ,000$.

Araştırmanın temel hipotezi olan yerli halkın bölgenin turizm potansiyeline ilişkin algılarının bölgede turizm gelişimini destekleme düzeyleri üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi amacıyla araştırmada çoklu regresyon analizi gerçekleştirilmiş ve araştırma bulguları Tablo 4'te raporlanmıştır.

Tablo 4 incelendiğinde; yerli halkın bölgede turizm gelişimini destekleme düzeylerinde oluşan varyansın %76,2'sinin halkın bölgenin turizm potansiyeline ilişkin algılarına göre şekillendiği görülmektedir. İlin genel imajının turizm gelişimini destekleme düzeyi üzerinde anlamlı bir etkisi bulunmazken, en yüksek pozitif etkiye sahip olan boyutun turizm çekiciliklerine ilişkin algı olduğu ($\beta=0,428$; $p=0,000$); sırasıyla fiyat-performans ($\beta=0,198$; $p=0,000$); turistik ürün ve hizmetlere ilişkin algıların ($\beta=0,071$; $p=0,000$) takip ettiği görülmektedir. Alışveriş ve eğlence olanakları arttığında ise bölgede turizm gelişimine ilişkin algıda küçük bir azalma olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Destinasyon planlaması yapılırken yerel halkın görüşleri doğrultusunda altyapı-üstyapı ile ilgili eksikliklerin belirlenmesi, bölgeye yönelik turizm potansiyelinin mevcut durumu ve yerel halkın turizme olan desteği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu anlamda destinasyon paydaşlarından biri olan yerel halk bölge turizminin gelişmesinde önemli bir paydaş olarak görülmekte ve turizmin olumlu ve olumsuz etkilerini en fazla hisseden kesimi oluşturmaktadır. Bu nedenle yerel halkın destinasyona yönelik turizm algılarının belirlenmesi turizminden elde edilecek faydayı maksimize edecektir ve aynı zamanda turizme olan yerel halkın desteği bölgedeki turizmin gelişmesi konusunda destinasyon yönetim ve pazarlama uygulayıcılarına önemli avantajlar sağlayacaktır (Prayag vd. 2013). Aksi takdirde yerel halkın turizme ve turiste bakış açısı, turizmin o destinasyondaki gelişim sürecinde doğrudan etkiye sahip olduğu göz önüne alındığında, yerel halkın turizme ve turiste yönelik olumlu yaklaşımlarının bulunmadığı, turizm faaliyetlerini yeterince desteklemediği bir destinasyonda turizm gelişiminin ve turizmde sürdürülebilirliğinin sağlanması sektöre uğrayacaktır (Dilek, Çoban ve Harman, 2017). Bunun yanı sıra gelişen turistik destinasyonlarda turizmin olumsuz etkilerini hisseden yerel halk, bölgenin taşıma kapasitesinin aşılmasıyla turizme verdikleri desteklerinde azalmasının görülmesi kaçınılmaz olacak hatta turist-fobi hareketinin başlamasına bile neden olabilecektir. Nitekim Amsterdam Venedik, Barcelona, Madrid birçok popüler turizm destinasyonlarında aşırı turizm olgusunun ortaya çıkmasıyla bu destinasyonlarda yerel halkın turiste bakış açısında olumsuz bir değişimin olduğu görülmektedir.

Yerel halkın turizm potansiyeli algısının Çorum örnekleminde ortaya çıkarılmasının amaçlandığı bu araştırmada ilgili alanyazında mevcut çalışmalarda ölçekler aracılığıyla oluşturulan ölçeğin öncelikle güvenilirlik ve geçerlilik analizleri gerçekleştirilmiştir. Ölçeklerin güvenilir ve geçerliliği sağlandıktan sonra ortaya çıkan Çorum'un turizm potansiyel algı boyutlarının yerel halkın turizmi gelişimine verdikleri destek üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda yerel halkın en fazla Çorum ilinin genel imajına yönelik algılarının yüksek olduğu, Çorum'un turistik

imajının Çorum da turizmin geliştirilmesi konusuna yeterli olduğu ifade edilebilir. Destinasyon imajının destinasyon pazarlamasının önemli bir unsuru olduğu düşünüldüğünde destinasyon pazarlama faaliyetlerinde daha fazla ön plana çıkartılabilir. Yapılan regresyon analizi sonucunda ilin genel imaj boyutu dışında yerel halkın diğer turizm potansiyeli algı boyutların bölgedeki turizm gelişimine verdikleri destekler üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yerel halkın turistik çekiciliklerine ilişkin algı düzeylerinin turizmi gelişimine verdikleri destek üzerinde en fazla etkiye sahip olduğu sonucuna bağlı olarak, yerel halkın Çorum ilinin turistik çekiciliklerin potansiyel algılarının yükseldiğinde turizmin geliştirilmesine yönelik desteklerinin de yüksek olduğu söylenebilir. Bu kapsamda destinasyon paydaşlarının Çorum ilinin turizm destinasyonu planlamalarında turizm çekiciliklerini taşıma kapasiteleri göz önünde bulundurularak turistik tanıtım programlarına dahil etmesi bölgeye olan turizm talebin yükselmesinde ve bölge turizminin gelişmesinde hem yöre halkı hem de destinasyon planlayıcılarına önemli ekonomik avantajlar sağlayacaktır. Bunun yanısıra yerel halkın turizme yönelik desteğini almak, destinasyon planlamasına dahil etmek, yerel halkın aidiyet duygusunu güçlendirecek, yerel halkın turizmin sürdürülebilirliği konusunda da etkin bir rol almasını sağlayacaktır.

İlgili alanyazında yerel halkın turizmin etkilerine yönelik algılarının belirlenmesine yönelik araştırmaların çok sayıda olduğu göz önüne alındığında bu çalışmada turizm alanında henüz gelişmekte gösteren Çorum ilinin turizm potansiyeline yönelik yerel halkın algılarının ortaya çıkarılması yönüyle literatüre katkı getirmesi düşünülmektedir. Turizmin olumsuz etkilerini engellemek için henüz destinasyon planlama aşamasında gerekli önlemlerin alınmasıyla, turizmin sürdürülebilirliğini kontrol etme konusunda başarı elde edilebilir, aynı zamanda yerel halkın yaşam kalitesinin de artırılması sağlanabilir.

Gelecek araştırmalarda bu araştırma da ortaya çıkan yerel halkın turizm potansiyel algı boyutlarının başka destinasyonlarda doğrulanmasına yönelik çalışmaların yapılması ile bu çalışmada oluşturulan ölçeğin test edilmesi gerekmektedir. Ayrıca bu çalışmada yalnızca yerel halkın turizm potansiyel algıları ölçülmüş, başka çalışmalar ile turistler tarafından Çorum ilinin turizm potansiyeli algılarının da ortaya çıkarılması ile bu çalışmanın sonuçları karşılaştırılabilir. Destinasyon yönetim örgütleri açısından da bu anlamda destinasyon plan ve politikaların belirlenmesinde daha başarılı sonuçlar alınabilir.

KAYNAKÇA

- Akova, O. (2006). Yerel halkın turizmin etkilerini algılamalarına ve tutumlarına yönelik bir araştırma. *Akademik İncelemeler Dergisi (AİD)*, 1(2), 77-109.
- Bassey, B. E. (2015). Transforming the Nigeria tourism industry through tourism entrepreneurial development. *African Journal of Business Management*, 9(15), 569-580.

- Çiçek, D., & Sarı, Y. (2018). Yerel halkın turizme olan desteği: Türkiye'deki sakin şehirler üzerine bir araştırma. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 29(2), 185-196.
- Çorum İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü (2020). Erişim adresi: <https://corum.ktb.gov.tr/>
- Dilek, S. E., Çoban, Ö., & Harman, S. (2017). Hasankeyf Halkının Turizmin Gelişimine Yönelik Tutumu. *Turar Turizm & Araştırma Dergisi*, 6(2), 59-72.
- Ekici, R., & Çizel, B. (2014). Yerel halkın turizm gelişimi desteğine ilişkin tutumlarının destinasyonların gelişme düzeylerine göre farklılıkları. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 11(3), 73-87.
- Gannon, M., Rasoolimanesh, S. M., & Taheri, B. (2020). Assessing the mediating role of residents' perceptions toward tourism development. *Journal of Travel Research*, 0047287519890926.
- Gursoy, D., Jurowski, C., & Uysal, M. (2002). Resident attitudes: A structural modeling approach. *Annals of tourism research*, 29(1), 79-105.
- Gursoy, D., Ouyang, Z., Nunkoo, R., & Wei, W. (2019). Residents' impact perceptions of and attitudes towards tourism development: A meta-analysis. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 28(3), 306-333.
- Günay, S. (2007). Gelişmekte olan Çorum turizmi: büyük potansiyel, yetersiz tanınırlık ve umut veren turist tatmini. *Ege Coğrafya Dergisi*, 16(1-2), 87-101.
- Gündüz, S. (2018). Yerel Halkın Turizm Algısını Belirlemeye Yönelik Alternatif Bir Ölçek Geliştirme: Karataş Destinasyonu Örneği. *Journal of Yaşar University*, 13(52), 343-357.
- Hussain, K., Ali, F., Nair, P. K., Ragavan, N. A., & Nair, V. (2019). Perceived impacts and residents' support for tourism development in Port Dickson, Malaysia. *Turizam: Međunarodni Znanstveno-Stručni Časopis*, 67(4), 351-364.
- Jurowski, C., & Gursoy, D. (2004). Distance Effects on Resident's Attitudes Toward Tourism. *Annals of Tourism Research*, 31(2), 296-312.
- Kodaş, D., & Sibel, S. Ü. (2012). Kırsal turizm ile kültürel turizmin bütünleşmesi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2012(1), 169-174.
- Oban, R. Ç., & Gündüzoğlu, H. A. G. (2017). The perception of local people about the tourism potential in Ulubey canyon (Uşak province). *Journal of Human Sciences*, 14(2), 2078-2089.
- Prayag, G., Hosany, S., Nunkoo, R., & Alders, T. (2013). London residents' support for the 2012 Olympic Games: The mediating effect of overall attitude. *Tourism Management*, 36, 629-640.
- Shariff, N. M., & Tahir, S. (2020). Residents' attitudes toward impacts of tourism: A case study of Langkawi, Malaysia. *Malaysian Management Journal*, 7(2), 13-24.

- Sheng, J., & Lo, A. (2010). Evaluating the tourism potential of public museums in Hangzhou: A supply-side perspective. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 27(3), 287-305.
- Shohan, R., Toleuly, A., & Assadova, Z. K. (2012). Tourist potential and prospects of tourism industry of Kazakhstan. *Education and Science Without Borders*, 3(5), 34.
- Sinclair-Maragh, G., Gursoy, D., & Vieregge, M. (2015). Residents' perceptions toward tourism development: A factor-cluster approach. *Journal of Destination Marketing & Management*, 4(1), 36-45.
- Stylidis, D., Biran, A., Sit, J., & Szivas, E. M. (2014). Residents' support for tourism development: The role of residents' place image and perceived tourism impacts. *Tourism Management*, 45, 260-274.
- Telfer, D. J. (2002). The evolution of tourism and development theory. *Tourism and development: Concepts and issues*, 35-80.
- Tosun, C. (2002). Host perceptions of impacts: A comparative tourism study. *Annals of Tourism Research*, 29(1), 231-253.
- Vargas-Sanchez, A., Porras-Bueno, N., de los Ángeles Plaza-Mejía, M. (2011). Explaining residents' attitudes to tourism: Is a universal model possible?. *Annals of Tourism Research*, 38(2), 460-480.
- Yan, L., Gao, B. W., & Zhang, M. (2017). A mathematical model for tourism potential assessment. *Tourism Management*, 63, 355-365.